

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ewa Åkerlund - Lunds*
 Härad: *Torna* Berättare: *Bertil Torgd, Ö. Torn n. 17*
 Socken: *Ö. Torn, Lund* Berättarens yrke: *lantbrukare*
 Uppteckningsår: *1967* Född år *1931* i *Ö. Torn, Lund*

Uppteckningar om Ö. Torn efter ornum. frågelista.
s. 1-15.

Efterfrågas på varje gård.

- A. Hur mycket håller man sig med i år av; hästar, kor, svin och höns? Väntas några förändringar bli genomförda och varför?
- B. Odling av köksväxter o. dyl. ? Förekommer någon försäljning på Mårtens-
torget av sådant eller annat? Har tidigare försäljning förekommit? An-
sågs den inbringande? När och varför upphörde den?
- C. Gårdens samtliga produkter: till vem och hur avyttras de idag? I vad
mån skiljer sig detta system från det som rådde då sagesmannen var
barn? Ange tidpunkten för uppgifternas giltighet.
- D. Vad sköter maskinstationen om ifråga om jordbruket och vad gör man
själv? Vem började anlita maskinstationen, när gjorde man det själv,
vad till en början med och varför? Vilka fördelar med nuvarande system?
- E. Vad användes ekonomibyggnaderna till idag? Gör orienterande skiss
med angivande av varje byggnads funktion.
- F. Vilka på gården har idag arbete utanför denna, sedan när och varför?
Hur i sagesmannens barndom.
- G. Vid vilka tillfällen i s:s barndom träffades gårdsfolket i hela byn, flera
gårdar (vilka)? Barn och tjänstefolk med ? Vilka bjöds i övrigt till
barndomshemmet, t. ex. släktingar och då varifrån och hur ofta?
Stadsbor? Till vilka for man bort på bjudning?
Hur förhåller det sig med umgänget idag på motsvarande punkter. Om
förändringar när och varför?
- H. I vilken utsträckning anlitades i s:s barndom affärerna i stan? Hur för-
värvades kläder, skor etc. Hur idag?
- I. Hade man någon särskild uppfattning om lundaborna, högdragna, likar
etc. Händes det att stadsbor bar sig illa åt mot byborna, hur, när? An-
sågs bönderna på Utmarken och vid Getingevägen vara finare, sämre
eller likar med arrendatorerna i Ö. Torn?
- J. Vilken utbildning fick s. och hans syskon? Hur med egna barn? När
började i byn barn sättas i högre skolor, varför?

Inför framtiden.

Frågorna ställes till arrendatorerna och smeden och eventuell övrig egentlig bybefolkning, således inte till inflyttade studenter och dylika.

- K. Vad tycker ni om planerna att uppföra nya hus i byn för bostadsändamål? Bör det vara hus som går in i den gamla stilen eller går det lika bra med helt moderna villatyper? Vad tycker ni skall göras med ekonomibyggnaderna? Skall de stå kvar för bykaraktärens skull och utnyttas till annat än nu eller bör de rivas? Tycker ni att det från Lund inflyttade korsvirkeshuset gör sig bra eller dåligt i byn? Varför?
- L. Vad tycker ni om att få många stadsbor in i byn? Anser ni att stadsborna på något sätt skiljer sig från byborna i Ö. Tor?
- M. Vad tycker ni om uppsägningen av arrendena? Är det en nödvändig utveckling eller är det orättvist handlat? Vems är i så fall skulden? Känner ni er personligen hårt drabbad av utvecklingen? På vad sätt har era framtidsplaner rubbats? Hur tänker ni göra nu? Vill ni bo kvar i ert hus? Kan ni tänka er några fördelar med utvecklingen? Hur anser ni att andra i byn kommer att drabbas av utvecklingen?

Östra Torn nr 17 ACC. N:R M. 16741:/.

Bertil Toryd övertog Östra Torn nr 17 efter fadern 1958. B.T. är född 1931. Han är gift och har tre barn, alla i förskoleåldern.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16741:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

A.

nr 17

En katt finns på gården. Ungf. 1963, då man fick reda på att Lunds stad skulle köpa jorden, gjorde man sig av med djuren.

ACC. N:R M. 16741:3

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

B.

nr 17

Potatis, gurka och bönor odlas till husbehov.

Torgförsäljning förekommer inte och herr T. tror inte det förekommit tidigare heller. När han var liten brukade man däremot sälja ägg på torget. Sen övergick man till att sälja till några kunder privat. Själv säljer herr T. till handlare Bancke, liksom föräldrarna gjorde.

ACC. N:R M. 16741: 4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

C.
nr 17

I år odlas raps på hela arealen, 18 tunnland. Den lämnas till Central-
föreningen, som vidarebefodrar till Sveriges Oljeväxtcentralförening.

Skiftar med att odla bara korn eller bara höstvetete olika år.

Förr odlade herr T. 5 tld av varje sort i 7-skifte, sockerbetor,
höstvetete, korn-havre, träda med oljeväxter, senap, raps. Nu har
stan tagit en del av jorden, arealen har minskat och raps lönar sig
bra. Rationaleiseringen började man med 1964.

ACC. N:R M. 16741:5,

D.

nr 17

Maskinstationen anlätades då man inte hade redskap själv, men nu har herr T. egen skördetröska ~~xxx~~ sen 3 år tillbaka. I år har man anlitat stationen för att lägga rapsen på sträng. - Då T. hade djur gödslade stationen. Den besprutar fortfarande säden.

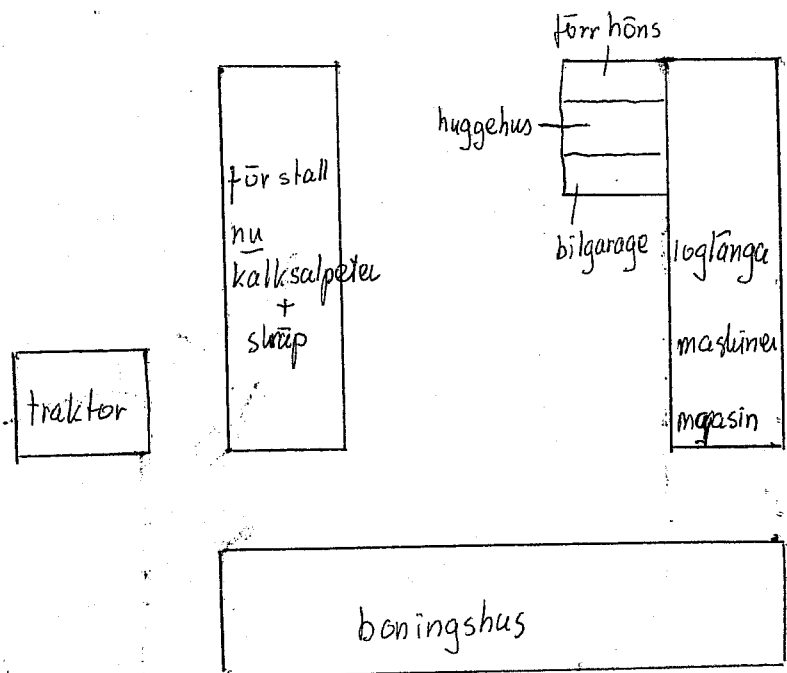
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16741:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

E.

nr 17

Östra Tornsvägen

ACC. N:R M. 16741:7.

F.

nrl7

Ingen arbetar utanför gården för tillfället. För några år sedan arbetade T. för en tid på Alfa -Laval och går för närvarande , sen 1 $\frac{1}{2}$ år tillbaka, på Polhemsskolan i Lund för omskolning.

Det har aldrig tidigare annars förekommit att någon haft arbete utanför gården.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16741:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

G.

nr 17

Det har inte förkommit så många gemensamma fester och nu är det rent slut på dem. Förr förekom tröskegille 2 gånger om året, då fruarna fick vara med på den ena.

Paret T. umgås inte så mycket med byborna i övrigt, då det inte finns någon i deras ålder. Umgås något med Malmöbor vidare arbetskamrater från Alfa - Laval och studiekamrater. Vidare har man vänner i Kramfors, som man även hälsat på.

Mest bjuder man hem släktingar från Skurup, Ar~~ä~~öv, Stockholm och Göteborg.

ACC. N:R M. 16741:9.

H.

nr 17

Handlar i Icaaffären. Wessels i Malmö någon gång. Annars här och där.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16741:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I.

nr 17

Har aldrig hört att man hade någon särskild inställning till stadsbor.

Getingevägsborna hade kanske idéer om att de var ett strå vassare än de andra.

ACC. N:R M. 16741: //

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

J.

nr 17

Herr T. gick i Östra Tornes folkskola i 5 år, därefter Katedralskolan i Lund där han tog studenten 1951. Sen 1966 går han på en teknikerkurs på Polhemsskolan i Lund för att bli fackingenjör, som, enligt T. själv, de inte har någon nytta av längre. Omskolningen anser han nödvändig, eftersom det behövs mycket pengar att skaffa ett nytt jordbruk. Ett arrende med låg arrendeavgift får man betala en massa för i avträdesavgift. - Jordbruket lärde han av fadern. I byn hade man även studiecirklar med studieledare, som dock brukade sluta med att man spelade kort.

Fru T. har folkskola, Skurups lantushållsskola och utbildad barnsköterska på Jörgensgården i Landskröna.

ACC. N:R M. 16741:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

K.

nr 17

Är inte glad för bostadsbyggandet.

Svårt att säga hur husen skall se ut, då inte ens de som bygger vet.

Uthusen kan rimligtvis inte användas utan stora kostnader. Men boningshusen skulle inte göra sig utan dem. Inga av uthusen är f.ö. spec. gamla och värdefulla. Billigare att välta och bygga nytt.

Korsvirkeshuset passar inte ihop med de övriga husen i byn. Det skulle kunnat murats med gamla tegel, som det nu är ser det slipat och putsat ut och är för perfekt helt enkelt. Det lilla vita huset, som ligger i vinkel är snyggare.

ACC. N:R M. 16741:13.

L.

nr 17

Med 10 000 människor kan man inte bevara miljön. Miljön är beroende av människorna. Det kommer att bli slut på friden.

Ute i Östra Torn har man inte mycket erfarenhet av stadsbor än. De som finns inne i stan är hyfsade.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16741:14.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M.
nr 17

Uppsägningen av arrendena är helt tokig. Ursprungligen fick man inte sälja kyrkojord, men ett riksdagsbeslut gjorde att bestämmelsen kunde kringgås i vissa fall. Förr ordnades nya lantbruk åt dem som blev uppsagda.

Hus behövs byggas, men man borde inte låta allt växa samman i en stor kaka, utan bygga villaområden med öppen landsbygd emellan, skulle blivit trivsammare. Alla har bil, och om de fick köra en eller ett par mil längre skulle inte ha någon betydelse.

Skulden ligger kombinerat hos Stiftsnämnden - Lunds stad (fr.f.a.)-Riksdagen. Ingen vill väl direkt ta ansvaret. Alla hjälps åt så gott de kan. - Arrendetiden skulle varit rättvisare fördelad men stån gjorde inga försök i den vägen.

Vi är 3 st. som är hårdast drabbade. För min egen del slumpade det sig så tyvärr att mitt 10-årskontrakt löpte ut några månader för sent, så att när det skulle förnyas av Stiftsnämnden, gav den mig istället kontrakt på bara ett år. Därigenom fick den bättre betalt av stån. Hade förnyelsen skett ett par månader tidigare hade jag

ACC. N:R M. 16741:15

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

N.

nr 17

fått kontrakt till 1973 och därmed god ersättning för jorden-
700:-/tld per år om de tagit den tidigare.

Marken stån tog till Mårtens fälåd gav man mig 300:-/tld och
om jag inte nöjde mig med det, hotade man med att inte ge mig
något alls.

Ja, hade inte detta hänt hade jag tänkt fortsätta med lantbruket.
Får nu istället omskola mig till fackingenjör, som de inte har
nytta av längre. Det behövs mycket pengar för att skaffa ett nytt
jordbruk. Här har varit förmånligt arrende, men det har ändå inte
blivit särskilt mycket över.

Om vi berokvar, beror på hur mycket det kostar och om jag får
något jobb i närheten. Att få arbete i Lund är omöjligt.

Vet inga fördelar med utvecklingen. Man kan inte heller veta hur
det skulle vara att fortsätta med jordbruket. Det är vanskligt
på alla områden.

De flesta anpassar sig väl. En del äldre hade tänkt dra sig tillbaka,
men förlorar väl pengar, då de förlorat rätten till att ta tillträdesavgift.